



Vissers zijn
stijfkoppiger
dan
bankiers en
conservatiever
dan
salafisten

Dat **vislood** is verwoestend voor uw

De hengelsport maakt *Mohammed Benzakour* dol van vreugde. Maar hij is geschokt door de berg lood die vissers elke dag in het water achterlaten.

Ineens sta ik op de machtige pier van San Diego. Oog in oog met de koning der zeeën, the Pacific. In mijn hand een drie meter lange carbonhengel en een bak bevroren inktvis en garnalen. De zon staat hoog en heet. Na twee uur hengsten weet ik slechts één calicobaarsje te strikken, tot iemand ineens buldert „dàár gaat een school!” Als zilveren bliksemschichten zie ik ze in de verte door het blauw schieten. M'n hart stuitert door m'n borstkas. Ik wist het, ik wist dat vandaag de oceaan zijn schatkamers zou openen. Snel verwissel ik de onderlijn voor een paternoster en zwaai met alle kracht het aastuig tot voorbij de horizon. In een mum van tijd haal ik een geweldige partij spartelende horsmakrelen binnen, vier, vijf, eenmaal zelfs zes tegelijk! Wat een sensatie, wat een genot!

Binnen een maand cross ik langs alle grote pieren aan de overrompelende Californische kust. De makrelen komen m'n neus uit maar ik weet van geen ophouden. In heel Amerika zijn zeeperen de enige plekken waar een visvergunning geen verplichting is. Voor inlandse wateren, meren, vijvers, rivieren, gelden krankzinnige regels en tarieven maar pieren zijn vrij toegankelijk. Daarom krioelt het er van de Mexicanen en Chinezen die er hun kostje bij elkaar sprokkelen. Een gezellige melting pot, waar zo nu en dan een rog of stierhaai aan een ketting om-

hoog wordt getakeld, en die een paar dagen later, volgens traditie, met pittige rijst wordt opgediend voor alle mede-piervissers.

Eenmaal terug in Nederland zoek ik troost en heil op de Tweede Maasvlakte, de Westerschelde, de Oude Maas en de Nieuwe Waterweg bij Maassluis. Brakke wateren met rondom mij heen rokende fabriekspijpen en druk vaarverkeer. Bepaald niet de zilte schittering van het onmetelijke oceaanblauw. Maar de euforie is er niet minder om als ik met een wadpier of vette zager een zeebaars te grazen neem. Soms een schar of een strijdlustige gul. Elk vrij uurtje spring ik in m'n auto en struin met diverse vis-apps de beste stekjes af. Ik houd getijden, maanstanden en windrichtingen in de gaten. Intussen verwaarloos ik vriend en vijand - en dat voor iemand (een bekentenis) die de hengelarij van kindsbeen een hobby vond voor oude lullen met dikke buiken die de hele dag verveeld naar een watertje zitten te turen waar geen fluit gebeurt.

Maar sinds drie seizoenen ben ik verkocht. Ik slaap met vissen en word wakker met vissen. Het diertje waarvan men zegt dat het gigantisch groeit tussen het ogenblik van vangst en het ogenblik dat de visser het beschrijft aan zijn vrienden; dat diertje heeft me serieus dol gemaakt. Overdag sta ik aan de waterkant en 's avonds wissel ik stapels zeeliteratuur af met de duizenden visfilmpjes op YouTube. Ik maak lijstjes van 's werelds beste stekken, de woeste kusten en eilanden van Indonesië, Schotland, Noorwegen, Marokko, Chili; ik bestudeer dwaze, geslepen jachttechnieken en knutsel avontuurlijke reisschema's in elkaar. Alles in 't teken van die ene droom: een marlijn of blauwvintonijn uit de diepte ophijzen. Ik popel om, naar een oude vistraditie, m'n eerste tonijn eigenhandig open te snijden en het hart nog kloppend te verorberen; dan pas schijn je te zijn ingewijd tot echte zeevisser.

Als vader van de hengelsport wordt vaak Izaak Walton (1593-1683) aangehaald. In zijn beroemde boek *The Compleat Angler* wordt hengelen beschouwd als een wonderlijk mengsel van wiskunde en poëzie. Jagen op vis raakt aan iets ongenaakbaars. Iets oers. De glooiende golven, het ruisend riet, de groen iriserende boktor die op je arm landt; je zwijgt, je loert, je vergeet taal en toekomst; de tijd glijdt langs je heen zoals de meeuwen boven je hoofd zweven; intussen versmelt je geest met 't duistere, geheimzinnige rijk onder het wateroppervlak. Het geringste tikje op de lijn of dobber doet het bloed gieren door je aderen.

Een prachtig tijdverdrijf, dat vissen. *Dolce far niente* in optima forma. Dé sport voor de waterfanaat en natuurvriend die de stedelijke stank en heisa graag mijlenver achter zich laat. Ho, wacht - waterfanaat? Natuurvriend? Hier raken we aan een leugen. Een gewichtige leugen. Achter de idylle van deze 'natuurvriendelijke hobby' schuilt iets extreem natuurvijandig: lood. Dat wil zeggen, de loodobjecten die vissers gebruiken als werpgewicht en als zwaartemiddel om 't aas te laten zakken. Wie een hengelwink binnenloopt verdwaalt in het labirynth van loodsoorten: hagellood, zinklood, ankerlood, karperlood, echolood, dropshotlood, in honderden maten en gewichten, van 0,06 gram (witvisserij) tot langpotige monsters van wel 300 gram of meer (rivier-, zee- en strandvisserij).

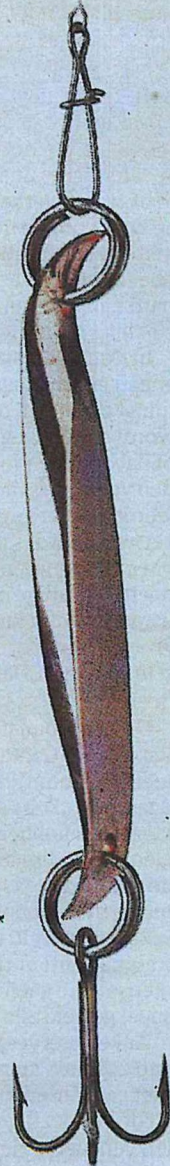
Een mooi en rijk aanbod, niks mis mee, ware het niet dat elke visser lood kwijtraakt. De ene dag meer dan de andere. Dit verlies hoort er stomweg bij. Het werploot (of de vishaak) raakt verstrikt in zand- en mosselbanken, het wrikt zich vast in wrakstukken, stronken en rivierplanten; soms schiet het los als de lijn knapt na een worp, of 't breekt simpelweg af door het schuren langs de scherpe randen van oesters, schelpen, glas, ijzerstuk-

ken. Geen visser die op pad gaat zonder een fiks loodarsenaal in z'n koffer.

Met andere woorden, elke dag verdwijnen bergen lood in het water - maar is hier wel eens onderzoek naar gedaan? Verdomd weinig. Het meest recente grootschalige onderzoek stamt van begin dit jaar. Toen rapporteerde onderzoeksinstituut Deltares (in opdracht van Rijkswaterstaat) dat er jaarlijks 54 ton lood via de visserij in het milieu in Nederland terecht komt. Schokkend genoeg, maar de werkelijkheid is schokkender. De proefmetingen gaan er namelijk vanuit dat elke visser (Nederland kent zo'n 900 duizend actieve vissers) gemiddeld 60 gram lood per jaar verliest. Dit is wel een zeer karige premisse. Als ik alleen al voor mezelf spreek, dan heb ik in de korte tijd dat ik hengel (nog geen jaartje dus) zonder overdrijving al zeker een halve kilo verknoid. En dat geldt, in iets mindere mate, ook voor de meer geroutineerde collega-vissers. Dus is het reëler als achter die 54 ton een nulletje wordt geplakt.

Waar blijven al die bergen lood? Die stapelen zich doodgewoon op op de bodems van onze kust- en binnenwateren, elk jaar hoger en hoger. Als ik erover begin bij winkeliers en medevissers hoor ik altijd: „Tja, part of the game hè...”

Ware het een onschuldig goedje, was ik niet in de pen geklommen. De brancheorganisaties zeggen dat zolang lood onder water blijft er weinig aan de hand is, omdat lood niet met water reageert. Dit is waar, maar dit is het halve verhaal. Lood heeft immers de eigenschap dat het accumuleert, waardoor bij grote concentraties de kans op loodvergiftiging substantieel is. Lood is sowieso al giftig als 't in aanraking komt met (vochtige) lucht, bijvoorbeeld bij het baggeren, wat aan de orde van de dag is. Dan gaat het oxideren. Dit 'loodoxide' wordt rechtstreeks opgenomen door planten, vissen, mossels, oesters, kokkels, fytoplankton, en duizend andere schelpdieren en bodemorganismen.





Vislood en diverse soorten kunstaas

en mijn gezondheid

men - waarna het dus vrij eenvoudig in ons voedselketen belandt.

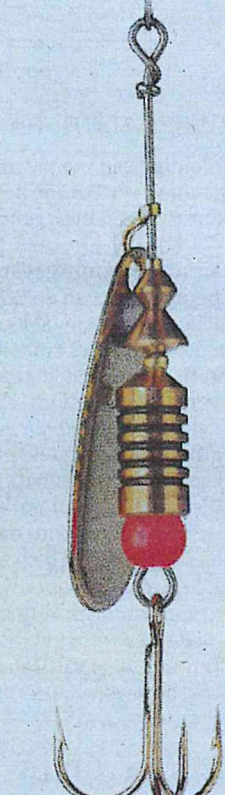
Datzelfde Deltares rekende uit dat van die 54 ton (wat dus eerder 540 ton moet zijn) er inmiddels meer dan 12 ton (eigenlijk 120 ton) in onze voedselketen terecht is gekomen. Met alle verzwegen gezondheidsrisico's van dien, en die zijn niet misselijk: loodoxide tast botweefsel aan (acute encephalopathie), het veroorzaakt kolieken, verlammingen, bloedarmoede, grauwe huidskleur, nierbeschadigingen; het remt de werking van enzymen, langdurige blootstelling schaadt het centrale zenuwstelsel, wat weer kan leiden tot depressie, dementie, menstruatiestoornissen, onvruchtbaarheid, miskramen, spontane abortussen, perinatale sterfte. Niet voor niets dat vroeger lood gebruikt werd als anticonceptivum. Niet voor niets dat lood uit ons waterleidingsstelsel is verbannen, niet voor niets dat pesticiden met loodverbindingen streng verboden zijn. In de (plezier)jacht mag al lang niet meer worden geschoten met loodkorrels en sinds de jaren '90 is benzine in heel Europa strikt loodvrij. Zoals ook de verkoop van verftubes met loodwit al vele jaren aan banden is gelegd.

Maar vissers... die mogen dus ongebiedeld en ongestraft bakken lood rondstrooien. Geen haan die ernaar kraait. Onbestaanbaar. Zeker als je bedenkt dat al langere tijd (in het buitenland) een breed scala aan alternatieven is ontwikkeld, maar die ontdekte ik zelf pas vrij recent. Zo weet ik nu dat er gietijzeren werpballen bestaan, gewichtjes van tin en kiezelsteen, en zelfs van glas bestaan prachtige ontwerpen. Maar bijna geen van deze alternatieven is verkrijgbaar bij groothandel of winkelier, of ergens in een bakje achterin. Ook de nieuwste uitvinding, de aëro steel (van glad, geperst staal), die bij proeven windstabiel blijkt en zelfs verder werpt dan lood, ligt roemloos te verstoffen in

fabrieksdozen. Waarom? 'Te duur', 'lood is rendabeler', 'te weinig vraag', 'vissers zijn gehecht aan hun loodjes', etc.. Bij de landelijke koepelorganisatie, Sportvisserij Nederland, lijkt de urgentie vooralsnog niet erg ingedaald. Hun officiële standpunt luidt: „Sportvisserij Nederland roept, samen met andere leden van de European Anglers Alliance, de marktsector én de individuele sportvisser op om uiterlijk vanaf 2020 te stoppen met het produceren, verdelen en gebruiken van iedere vorm van lood zwaarder dan 0.06 gram.”

Een sympathieke oproep, zeker, maar in 2020 is het loodverlies alweer opgelopen tot bijna 200 ton, of eigenlijk 2000 ton. En trouwens, wat is tegenwoordig nog de impact van een moreel appèl? Vissers zijn stijfkoppiger dan bankiers en conservatiever dan salafisten. Eerdere promotieacties voor loodvrij vissen veroorzaakten nog geen rimpeling in 't water, en zelfs subsidies (40 miljoen euro in het kader van het programma Innovatie Kaderrichtlijn Water in 2009) zetten weinig zoden aan de dijk. Toen afgelopen 1 april een lolbroek aankondigde dat vanaf september lood verboden is in de visserij, ontplofte Facebook. Het bleek een hoax. Alle vissers haalden opgelucht adem.

In zijn boekrecensie van *Haaienkoorts* riep schrijver Atte Jongstra op dat het tijd is voor meer waterruimte in de letteren. Een gegrond punt. Maar niet alleen in de letteren. Water is onze voornaamste levensbron. Na plastic, gif, olie en dode, zuurstofloze zones is het hoog tijd dat volk en politiek beseffen dat onder het wateroppervlak iets woekert wat buitengemeen verwoestend is voor ons milieu. Voor uw en mijn gezondheid. Als Donald Trump alles in het werk wil stellen om de planeet naar de verdoemenis te helpen, door onder meer het Klimaatverdrag te lozen, moet het een peulenschil zijn om wetgeving te maken die het lozen van vislood verbiedt.



Mohammed Ben-zakour, schrijver, journalist en imker. Zijn roman 'De Koning Komt' is recent bekroond met de ANV Debutantenprijs 2016.

DE RECHTSSTAAT



Folkert Jensma

Rechters, laat Wilders over aan de politiek

De zaak tegen Geert Wilders is gesloten, de uitspraakdatum is bepaald - maar wát hoop ik dat het wederom vrijspraak wordt. Dat de drie strafrechters de 'minder, minder'-kwestie doorschuiven naar de politiek, waar ze thuis hoort. De vooruitzichten zijn overigens niet best. Er staat een heel raamwerk klaar van vergelijkbare, strafbaar geoordeelde politieke uitspraken, waar deze zich zo in laat passen.

Dit is zo'n moment waarop juridische kaders en maatstaven niet zaligmakend zijn. Terugtrekken is hier wijsheid. Hoe larmoyant en *over the top* zijn slotwoord ook was, in Wilders komen nu eenmaal belangrijke politieke debatten van dit moment samen. De invloed van de islam en de omvang van de migratie naar Nederland. Dat zijn splijtende thema's, waarover de rechter niet de indruk moet willen wekken dat hij beslist.

Leidt 'de' islam nu wel of niet tot jihadistische terreur? Of hoeven we alleen de fundamentalistische variant te wantrouwen? Zie de verkiezingsbelofte van Donald Trump om 'de moslims' de toegang tot de VS te gaan ontzeggen. Veel moslims leven ook in tweestrijd, tussen de eisen van de sharia en de praktijk van integratie in het westen. Dit is dus een kolossaal cultureel probleem - het gaat over 'thuisvoelen', over identiteit, over Nederlander zijn en/of moslim, over erbij horen. Voor dat debat moet maximale ruimte zijn.

Dit is zo'n moment waarop juridische kaders en maatstaven niet zaligmakend zijn

Obiectief is het terreurgevaar niet heel groot, maar het wordt wel gevoeld als een totale bedreiging van de westerse manier van samenleven. Angst regeert: komen er straks gefrustreerde ex IS-strijders naar het westen, met terreuropdrachten en paradijsdromen? De aanslagen op Charlie Hebdo, de Deense cartoonistenaar Westergaard, Pim Fortuyn, de marathon van Boston, de homodisco in Orlando - ze waren direct tegen de westerse samenleving gericht. De open seculiere samenleving heeft uitingsvrijheid als belangrijkste kenmerk. En dáár is Wilders dus voor gaan staan. Hij wenst zich op geen enkele manier te beperken. Mij gaat hij vaak te ver, maar dat is niet het punt. Hij moet dat kunnen doen. Wilders is het symbolische doelwit voor religieus geïnspireerde tegenstanders van godsdienstvrijheid, van het vrije woord en de vrije wereld. Hij vervult de rol van de *'dead man walking'*. Oké, hij wentelt zich daarin, poseert als martelaar, duldt geen tegenspraak, verkettert, spuwt vuur en lijkt monomaan. Dat roept weerstand op. Maar daar gaat het niet om - hij moet zijn boodschap kunnen uitdragen. Dat is nu eenmaal vrijheid.

Zijn 'minder, minder Marokkanen' standpunt is bovendien voor meerdere uitleg vatbaar. Het was op die verkiezingsavond één van drie retorische vragen die hij stelde - de andere betroffen 'minder EU' en 'minder PvdA'. Naar eigen zeggen ging het om minder criminele Marokkanen. Aanvankelijk begreep ik zijn standpunt als een hetze tegen in Nederland verblijvende Nederlandse Marokkanen. Maar zo wil hij niet verstaan worden. En dat neem ik dan maar aan - hij gaat over zijn eigen woorden.

Tegen een pleidooi voor 'minder criminele Marokkanen' kan niemand iets hebben. Dat probleem bestaat - over oorzaak, omvang en aanpak kun je van mening verschillen. Natuurlijk moet een politicus de vrijheid houden om dit ongestraft te kunnen zeggen, ook als hij zich slordig uitdrukt. In het Handyside-arrest zei het Europese Hof dat uitingsvrijheid inclusief de vrijheid 'to shock, offend and disturb' is. Schokken, kwetsen en verontrusten. Prima. Dat doet Wilders volop. Dat is natuurlijk vervelend voor Nederlandse Marokkanen, die een veeg uit de pan krijgen. Maar zolang we uitingsvrijheid hebben, eist juist de verdraagzaamheid dat eventuele onverdraagzame uitspraken getolereerd worden. Een verbod zal juridisch best kunnen. Maar rechters, ken uw beperkingen. Dit is niet voor u.

De auteur is juridisch commentator. T: @folkertjensma